

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer drs. R.W. Knops
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 1 april 2020

betreft Nadere vragen Europese Commissiemededeling inzake de bestrijding van online-desinformatie

ons kenmerk 163418.10u

Geachte heer Knops,

De leden van de vaste commissies voor Justitie en Veiligheid, Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning hebben op 11 februari 2020 uw brief van 9 december 2019 besproken waarin u antwoordt op vragen over de Europese benadering voor de bestrijding van online-desinformatie.¹ Naar aanleiding van uw antwoord hebben de fractieleden van **FVD** de volgende nadere vragen.

Aan het slot van uw brief gaat u in op de vraag van de FVD-fractieleden waar het door de Europese Commissie genoemde "recht van EU-burgers op feitelijke, objectieve en betrouwbare informatie" is vastgelegd.² U meldt allereerst dat de vrijheid van meningsuiting van essentieel belang is. Daar zijn de fractieleden van FVD zich van bewust.

Vervolgens verwijst u naar artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en artikel 19 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR) inzake het recht om informatie te ontvangen en een recht tot het vergaren van inlichtingen en denkbeelden.³ De fractieleden van FVD begrijpen niet goed wat deze onderwerpen met hun vraag te maken hebben.

Deze uitweiding blijkt echter een bruggetje naar het onderhavige onderwerp. Want vervolgens stelt u een zaak bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) aan de orde, waarin volgens u zou zijn vastgesteld dat het publiek het recht heeft om "informatie te ontvangen".⁴ In deze

¹ Kamerstukken I 2019/20, 34 970, H.

² Europese Commissie, *Verslag over de uitvoering van het actieplan tegen desinformatie*, (2019), p.11. Te raadplegen via [https://www.eumonitor.nl/9353000/1/j4nvke1fm2yd1u0_j9vvik7m1c3gyxp/vkzciqsechzp/v=n2p/f=/join\(2019\)12_nl.pdf](https://www.eumonitor.nl/9353000/1/j4nvke1fm2yd1u0_j9vvik7m1c3gyxp/vkzciqsechzp/v=n2p/f=/join(2019)12_nl.pdf).

³ Kamerstukken I 2019/20, 34 970, H, p. 8-9.

⁴ Kamerstukken I 2019/20, 34 970, H, p. 8.

datum 1 april 2020

ons kenmerk 163418.10u

blad 2

uitspraak spreekt het Hof over “het recht van het publiek naar behoren geïnformeerd te worden.”⁵ Daar ging het om het gebruik van thalidomide als slaapmiddel (of kalmeringsmiddel) tijdens de zwangerschap van vrouwen. Het gebruik van dit middel leidde tussen 1959 en 1962 tot afwijkingen bij de geboren kinderen. De ouders van de kinderen spanden daarop processen aan tegen de fabrikanten van het middel thalidomide. *The Sunday Times* wilde over die processen en over de grieven van de ouders publiceren, maar daartegen hadden de fabrikanten bezwaren. De fabrikanten spanden een proces aan tegen de krant. Bij de lokale instanties hadden de fabrikanten gelijk gekregen, maar niet bij het EHRM in Straatsburg. Het EHRM achtte de beperking van de vrijheid van expressie niet noodzakelijk en daarmee een schending van het recht op vrijheid van meningsuiting. De fractieleden van FVD vinden het ironisch dat juist deze uitspraak door u wordt opgevoerd als een legitimatie voor het *beperken* van de informatiestroom die naar het publiek kan gaan.

De interpretatie die u geeft aan het “naar behoren geïnformeerd te worden”, lijkt te zijn dat staten een garantie moeten geven over de betrouwbaarheid van de informatie die op de markt (en op het internet) te vinden is. Dat is echter een taak die geen enkele staat naar behoren kan vervullen en bovendien een ambitie die de democratische, op vrijheid van expressie gebaseerde, staat zou veranderen in een totalitaire staat die alle informatie zou moeten controleren. De FVD-fractieleden zouden ook aan u willen vragen hoe zich dit verhoudt tot de expliciete tekst van artikel 10, eerste lid, van het EVRM, die luidt: “Een ieder heeft recht op vrijheid van meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid een mening te koesteren en de vrijheid om inlichtingen of denkbeelden te ontvangen of te verstrekken, *zonder inmenging van enig openbaar gezag* en ongeacht grenzen.”⁶

Indien het hele door de Europese Commissie genoemde “recht van burgers op feitelijke, objectieve en betrouwbare informatie” blijkbaar slechts is gegrondvest op deze zinsnede in een vonnis van het EHRM, baart deze opvatting van de Europese Commissie de fractieleden van FVD zorgen. Wanneer nieuwe ‘rechten’ worden toegekend, wordt impliciet een nieuwe taak dan wel plicht voor de overheid geschapen: die is dan gehouden om deze rechten veilig te stellen dan wel te handhaven.

In dit geval geeft de Europese Commissie zichzelf op een betwistbare en magere juridische basis de taak om op te treden tegen ‘nepnieuws’. Zo kan uit het mensenrecht op de vrijheid van meningsuiting mogelijk een ingrijpen van de Europese overheid in de verspreiding van denkbeelden ontstaan. Daarom hebben de fractieleden van FVD nog de volgende vragen: Deelt u de zorg van de FVD-fractieleden? Bent u met de FVD-fractieleden van mening dat de Europese Commissie niet op basis van de genoemde interpretatie van ‘rechten’ ten taak heeft nepnieuws tegen te gaan? Bent u bereid om via de geëigende kanalen de Europese Commissie erop te wijzen dat haar interpretaties en gedachtelijn onjuist zijn? Bent u bereid om de Europese Commissie te vragen uitdrukkelijk te bevestigen dat de vrijheid van meningsuiting een groot goed is, maar dat het “recht van EU-burgers op feitelijke, objectieve en betrouwbare informatie” niet bestaat en ook onwenselijke consequenties zou hebben wanneer dit langs rechterlijke weg wordt gecreëerd? Deelt u de mening van de fractieleden van FVD dat dit recht ook onmogelijk kan worden gegarandeerd zonder vérgaand ingrijpen in de vrijheid van meningsuiting? Deelt u de mening van de fractieleden van FVD dat in een democratie, gebaseerd op algemeen kiesrecht, nationale overheden én de Europese Commissie

⁵ EHRM 26 april 1979, ECLI:NL:XX:1979:AC6568, NJ 1980, 146 (*Sunday Times/Verenigd Koninkrijk*).

⁶ Cursivering is toegevoegd door fractieleden van FVD.

datum 1 april 2020

ons kenmerk 163418.10u

blad 3

het uitgangspunt moeten hanteren dat burgers zelf heel goed in staat zijn om de waarde en juistheid van informatie te beoordelen?

De leden van de vaste commissies voor Justitie en Veiligheid, Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

M.M. de Boer

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid

N.J.J. van Kesteren

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

B.O. Dittrich

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning,